

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Bécsre évre.....	24 kor. (12 frt)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hóra.....	2 „ (1 „)
Egy száma.....	8 fillér (4 kr.)
Videkre.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap

korán reggel.

Ünnep és vasárnap után is.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Kedd, augusztus 16.

A hosszú országgyűlés.

Irt: Kalmár Antal.

A Habsburgok alatt I. Ferenc József összesen nyolcvannegy országgyűlést tartottunk, 1867-től pedig nem mult esztendő országgyűlési üléséig nélkül: de arra még nem volt eset, hogy egyhuzamban közel két esztendőig üléseztünk volna. Hosszu nagygyűléseink sérelmek és alkotók valának; százados a panasza Bécs ellen, de mikor kipanaszkodtuk magunkat a Bécsben székelő német királyoknak — a német királyok ellen: akkor kerítettünk sort a hasznos nemzeti alkotásokra is, s országunk kiépítésén serényen munkálkodtunk.

Most azonban nem így esett meg a dolog, mert most alkotásra nem került a sor, s az 1903-iki esztendő linea nélkül fog állani törvénytarunkban.

Az országgyűlésnek jellege most kizárólag sérelmi vala, s a sérelemnek is csak egyetlenegy tárgya volt: az 1867. XII. törvények helyének paritásos végrehajtása. A tűzokádó hegynek mindent elborító kitoró erejével követelte az országgyűlési ellenzék a nemzettel együtt Deák kiegyezési törvényének a végrehajtását, a melynek végrehajtására Habsburg I. Ferenc József 1867. június 8-án szent esküt tett, s a melyről királyi hitlevelet adott ki. Ebben a hitlevélben az áll, hogy:

„Szentül és sértetlenül megtartandjuk, s királyi hatalmunkkal mások által is megtartatjuk Magyarországot és társországait törvényesen fennálló szabadságait, kiváltságait, törvényszerű szokásait, és az eddig elé országgyűlésileg alkotott, s dicső elődeink Magyarországon koronás királyai által szentesített, valamint ezután országgyűlésileg alkotandó s általuk, mint koronázott magyar király által szentesített törvényeit minden pontjaikban, cikkeikben és záradékaikban úgy, amint ezeknek értelme és gyakorlata a király és országgyűlés megegyezésével fog megállapíttatni. (1867. II. t. c.)

De nem így történt, mert a XII. t. cikkelynek az értelmezésére és hasznára nézve király és nemzet országgyűlésileg nem egyezett meg, sőt ellenkezőleg ridég göggel jelenti ki a császári kény,

hogy a XII. t. cikkelynek paritásos végrehajtása soha bele nem egyezik, s örök szégyene lesz ezen országgyűlés aulikus kormányzó pártjának, s a végrehajtó hatalom kormányzó fejének, hogy tétet-fejet hajtva a császári szónak: árulói lesznek nemzetünk nyelvének s Bécsre tekintve, maguk között (kormány és pártja) meghozzák a magyar történelem leggyalázatosabb deklarációját, hogy világos törvény hiányában is joga van a magyar királynak a magyar nemzettől kapott magyar katonai felségjogainál fogva, a magyar hadsereg magyar nyelvét — németté tenni.

Tudjuk azonban a magyar közjogból, hogy a kiegészítő magyar hadsereg magyar nyelvét németté csak az osztrák császár abszolút hatalma teheti, de sohasem teheti azt németté a magyar királynak alkotmányos ereje, — s így amíg egyrészt Tisza István és aulikus osztrák pártja csak az osztrák császár alá adták a lovat, — addig másrészt a magyar történelem az áruló nemzetgyilkos politikusoknak Kain bolyegét süti fölkenetlen homlokukra.

Hogy pedig miért kell és miért fogja a történelem Tiszát és aulikus osztrák pártjának minden egyes tagját nemzetáruló és nemzetgyilkos politikusnak tartani: azt közjogilag és történetileg könnyen lehet bizonyítani.

A tétel ez: Tisza és perverz pártja az osztrák császárnak a szája ize szerint kimondották, hogy az 1867. XII. t. cikkelynek 11. szakasza alapján a magyar király a magyar hadsereg nyelvét kénykedve szerint rendelkezhetik.

Tudjuk, hogy ezen törvény-szakaszban a magyar királynak háromféle katonai felségjoga van beiktatva: a vezérlet, vezénylet és bszervezetre vonatkozó katonai felségjog.

Jegyezzük meg azonban jól, hogy a magyar királynak ez a háromféle katonai felségjoga már 1867 előtt is meg volt, s 1867-ben csak törvényileg dekretáltatott. Meg volt Szent István óta, gyakorolta is Ferenc József előtt mind az ötvenegy királyunk, csak hogy az

ugyanazon dolgokra vonatkozó katonai nemzeti jogok konkurzusával.

1867-ben ezek a nemzeti katonai jogok is tiszta felségjogokká tétettek, s így az ezekre vonatkozó katonai nemzeti jogok köréből kiküszöböltettek, a melynek következtében a vezérletre, vezényletre és bszervezetre vonatkozó katonai nemzeti jogoknak ezen katonai felségjogokkal való konkurzusa 1867-ben de jure megszűnt.

Ez ugyan még nem lett volna nagy baj, mert ha szűkítette is a nemzet a katonai nemzeti jogok körét: felségjogok gyanánt azokat mégis csak a magyar királynak adta. Minthogy pedig a magyar király a magyar nemzetnek integrans része: ezek a jogok, ha mindjárt felségjogok képében is, de mégis csak a magyar nemzetnél maradtak.

Közjogi és történeti tény azonban, hogy 1715-től kezdve 1867-ig Habsburg királyaink a magyar hadsereg (ezredek, hadsapatok, vagy bárminek is nevezzük azokat) magyar nyelvét németté tették.

Jogosan? Nincs történet- és közjogi, aki ezt (1715-től 1867-ig) jogosnak ismerné el.

Nem ismeri el? De hiszen már mondtuk, hogy a magyar királynak a magyar hadsereg vezényletre, vezérletre és bszervezetre vonatkozó katonai felségjogai 1867 előtt ép úgy megvoltak, amint megvannak most.

A különbség csak az, hogy 1867-ben ezeket a magyar közjogban már létező katonai felségjogokat törvénybe iktattuk. De megengedni: 1867. előtt dekretált törvény hiányában is meg volt.

No már most, ha 1867. előtt — Magyarországon egyhangú meggyőződése szerint — jogtalan volt a Habsburg királyoknak azon tényle, hogy a magyar hadseregnek magyar nyelvét németté tették: az 1867-ben más, és egyéb katonai felségjogot nem nyert Habsburg király miért birna most több, vagy más közjogi katonai felségjogot, mint birt 1867. előtt?

Mért birna, mikor Deák Ferenc is, a magyar törvényhozás a magyar katonai felségjogok közjogi

természetét és közjogi tartalmát 1867-ben nem változtatta meg?

Ha tehát a magyar hadsereg német nyelvet 1867 előtt mindenki szerint jogtalan volt: a lényegében meg nem változott, csakis alakilag, vagyis törvényileg dekretált katonai felségjogai alapján a magyar király miért birna most már azon törvényes joggal, hogy a magyar hadsereg magyar nyelvét németté tehesse?

Erre kérnék én közjogilag elégitó feleletet Tisza Pistától, pártjától, lapjaitól, vagy bármely házi tudásától!

Ez eddig a dolognak logikus közjogi része volt, — történetileg pedig azért kell Tiszát és aulikus osztrák pártját nemzetárulóknak és nemzetgyilkos politikusoknak tartanom, mert 1715-től kezdve a magyar országgyűléseknek szakadatlan sora bizonyítja, hogy az erővel nem rendelkező nemzet állandóan lángoló tiltakozásokkal él a Habsburg királyoknak azon törvénytelen cselekedetei ellen, hogy a magyar hadsereg magyar nyelvét — németté tették. Ezt a habsburg-isten-telenséget a nemzet 188 esztendőn keresztül soha egy pillanatra sem ismerte el jogosnak s csak Tisza Pista és aulikus pártjának kellett jönni, hogy ezt a lázító szentségtelenséget a magyar közjogban manifestálja.

Pedig Ferenc király is monddta azt 1807. december 11-ikén, a mit Ferenc József Chlopiban monddott: »Sohasem fogja megengedni« — stb. — de azért száz esztendőn keresztül egyetlenegy magyar ember sem találkozott, a ki nemzeti nyelvének olyan nyilvános árulója lett volna, mint Tisza Pista és pártja.

Ez ennek a hosszú országgyűlésnek a legfőbb szignaturája.

Világjáró diákok.

A koldulók ellen.

Kolozsvár, aug. 15.

Jobban szerettem volna ugyan „csavargó diákok“-at írni, de nincs bennem bátorság az igaz mondásra. Manap a diákok kétségteletlenül nagyobb urak, mint a professzorok s a ki szót mer ellentük szólni,

annak nagyon bátor férfinak kell lennie. A ki még arra is készen van, hogy a deák urak meghajgálják az utcán.

Mivel pedig e sorok írója természeténél fogva igen gyáva szerzet és nem szeretné, ha holnap önmagáról kellene riportot írnia, mint inzultált újságíróról, hát inkább lenyeli az igazságot, a mi pedig igen nehéz emésztésű materia. Ne csavarogjunk tehát, csak maradjunk a világjárásnál.

Szép dolog is az a világjárás. Jönni-menni hetedhét ország ellen, csavarogni hegyeken, rónákon, meguszni folyóvizet, hajdina vetést, megfagyni Liptóban, kiengedni a Hortobágyon, fölörni halászlével, kászuturával, haricskával, polentával, benyakalni magyarai borból, tövin kótolni a borszőki vizet, stájer tehenészetet látni és oláh kecskenyáját, megnézni a Jellachich szobrát a debreczeni nagytemplomtól, a Bethlen Gábor sírját, hallgatni tenger mormolását, fenyvesek zugását, siró homok zizegését s a pipi kendője alá nézni csekmekéti hajadonnak, hienc mádnak, oláh fátának. Aztán hazajönni megpihenni, szétosztogatni a mindenütt összeszedett tücsök-bogarat emlékeppen elidőseknek a látottakkal és nem látottakkal s végre nagyot hízni, mikor megveregetik az embernek a vállát:

— No öcsém, te csakugyan világjáró ember vagy!

Biz' Isten, szép ez nagyon. Sőt hasznos is annak, a ki nem néz, hanem látni is tud. A kinek van éles, felfogó képessége, mely láttat és hallat vele, emlékezte, mely raktározza az arra érdemeseket, fogékony-sága, mely megőrzi az impressziókat és esze, mely tud köztük rendet tartani és bennük eligazodni.

Mindezek az uti felszerelések jők, ha megvannak, de nem feltétlenül szükségesek. Igaz, hogy csak annak tágul a látókőre és erőssége, az önállósága, a ki rendelkezik velük, de náluk nélkül is el lehet menni országos sétákra. A minthogy a legtöbb ember is hordja a fogékony-ságot, a memóriát, és a többi lin-lomot, hanem annál többet visz a táskájában — pénzt. Ez a nervus rerum nemcsak a háboruban, hanem az utazásban is. Ez feltétlenül szükséges, a mi nélkül okos ember nem tesz turista-kiutazást sehova sem. Mert tudja, hogy fűtő-zóra nem adják a lágytóját.

A mi világjáró deákjainkban pedig mindentük van, csak pénzük nincs. Van erőnk, jó tudjuk, vesat megemészti gyomruk, eleven kedvük, éles szemük, fogékony szellemük, de garas nem csörög a zsebükben. A rajtuklevőn kívül minden utazóvaljuk egy fűzfa-husáng. Ezt pedig nagyon respektálhatják az eb-állatok, de a

TÁRCA.

Belegen.

— Irt: Révai Károly. —

Mint leskelődő gyilkos bandita,
Ugy tört reám a súlyos kór maga.
Kedélyem bús, a testem összetörve,
A pusztulásban haladok előre!

Pedig úgy vágynék újra talpra állni,
Vig cimborák közt jó helyre találni!
S ki vig kedélyt szemembe tekint,
Azt kacagással fogadni megint.

Ó, e csapást én meg nem érdemeltem,
Hisz' szeretettel volt tele a lelkem.
Am sorsom ellen nincs panasza szavam,
Fejem lehajtom alázatosan.

És hallgatom, hogy mint csattog leányom.
Mintha pacsirta lenne a szobámban;
Szívem imával lesz telítelve:
— Viruljon ő, a drága Erzsike!

Szabolcska Mihályhoz.

Csöndes áhitatoltalok egy könyvet,
Ólykor a szememről letörök egy könnyet;
Beleszól komolyan az én kis leányom:
„De sok áldás lehet Szabolcska Mihályon!”

Mintha szinezüstös csengettűcske szólna,
Büvös hangon esendül ábból minden nótá;
Tele van a házam csengő-bongó dallal,
Édes napsugárral, csillogó arannyal.

Bájos kikeletnek orvulomja támad,
Illatát is érzem orgonavirágok.
Pacsirta szó vegyül gerlice bugással,
Édes epedéssel, vágyó sóhajással.

Kisleányom lelke kiül az arcára,
Széled szeretettel hallgat a nótára;

Apa meg úgy érzi, hogy a vér szívében
Úde fiatall változik egészen.

Zugó Maros vize, állj meg egy-két szóra!
Aranyos Erzsike üzenete volna.
Vidd el, a mit sutog az én kis leányom:
„Örök áldás legyen Szabolcska Mihályon!”

Képek a kaszárnyából.

Irt: Szász József.

Nagy a szomorúsága, de nagy a vidámsága is a katonaleletnek. C-illagság sötét éjszakában, enyhét nyújtó oázis sivatag pusztában. Fogy napról-napra vidámsága, nő szomorúsága.

Maholnap kiszolgáltá újból három esztendőjét. Tiszteleggel, becsülettel, örökös küzdelemben a sraccal s a feljebbvalókkal. Kibirta, nem pusztult bele. Teljes joggal hibette: vége gyötrelmének, út a megváltás órája. Elhagyhatja durva feljebbvalóját, a sok keserűség, vívódás helyét: a kaszárnyát; ahol idegen nyelvet, idegen érzést kell tanulnia, pedig nyelve is, szíve is magyar; ahol nem szabad panaszkodnia, ha szenved; ahol üti, dobja, gunyolja mindenki, ha föl taál sóhajolni. És visszatérhet az ősi tan-yába, öreg szülőhöz, hű szeretőhöz, jó baráthoz, a kiket esztendőök óta alig is látott.

Csalóka ábránd, ha visszatér is. Összezavarodott az egyzeregy. Kevesebb lett négyenlé a kétszerkettő és belőle nem vált tartalékos vitéz. Hiába töltötte ki idejét: nincs szabadsága, előtörték német szellemmel. Kaszárnyában, egyes áristombban, garnizió áristombban. Eég nagy választék, efelől nem panaszkodhat. Jól vigyázzon azonban, mert legtöbb jussa mégis a garnizió áristomhoz van. Fájó vigasztalás neki is hozzátartozóinak is.

Deresfejt őregek, siró anyák, epedő hajadonok, ne sirjatok, ne busuljatok! Em-

ber sorsa a küzdelem, a viszontagság. — Nem ijed meg egyikől sem a katoná. Megküzdött velük eddig is, nem fél tőlük ezután sem. Rög kiismerte már minden csinált-bínt, fortélyát a katonaleletnek. Nem fog ki rajta semmiféle zupás őrmestere az ármádiának.

Hiába szidják, hiába fenyegetik áristommal. Egyik fülén beeresztli, ha ugyan egyáltalán beeresztli, a másik fülén pedig kieresztli a szidalmakat, de magában okvetlenül hasonló jókat kíván az őrmester vagy kapitány urnak.

Az áristomtól pedig csak a regruta fél. Ez is csak addig, míg ki nem tapasztalta. Örömmel nem megy oda az öreg katoná sem, de ha már ott van, keres és talál is vigasztalást hamarosan. Azt tartja, hogy legalább jól kipihen magát. Amíg áristombban ül: nem rukkol, nem exciroz, nem dolgozik és vizitre sem áll. Enni, inni kap s ha nem kap: jó az Isten, jót ad, segítenek rajta a cimborák. Annyi enni-innivalót becsempeszt hozza, hogy az áristomos várta is jóllakhat belőle. Édes semmittevésben tölti el büntetését, elüldögél a kemény priccsen, s ugy pihen a három esztendő fáradalmait. Közben elábrándozik a szabadságról és otthonáról. Régmúlt édes emlékei felelevenednek lelkében s ahány édes emlék, kétszerannyi ke-erűség most a fogoly szívének, hogy könnyezni tudna bánatában — mert idegenben él.

Nincs pedig olyan nagyon rossz sora. Régen volt ilyen nagy ur az öreg katoná. Ha ilyen élete lett volna előbb is, hej, gyöngy lett volna akkor a három esztendő! Szolgálatot alig teljesít, vártára nem jár; elvégzik helyette a fiatalabbak.

Alig exciroz naponként egy órát, ezt is csak azért, hogy elne felejtse, hogy még katoná. Este szabad kimenője van, akár csak az őrmester urnak, de tizenegy órákor a kaszárnyában legyen, holmi rebélis néppel ne mulasson, ilyesféle ujságot se olvas-

son, mert bizonyos, hogy reggel rapportra, onnan pedig egyes áristomba kerül.

Későn fekszik, későn kel. A századospekciós altiszt hiába kiáltja a reggeli és resztőkor tele torokkal a küszöbről a legényeségi szobába:

— Aul, legények!
Kiáltását meghallják az utcán, ha jár arra valaki, de nem hallják meg az öreg katonák. Ha véletlenségből meghallják: akkor se mozdulnak meg, nekik ugyan hiába kiabál. Ha pedig mégis kiabál, pokrócot dobna rá s úgy ellátják az okvetetlenkedőt, hogy családapa korában is megemlegeti.

Mikor reggelizett, pipázott is: csak akkor kel ki ágyából az öreg katoná. Ruhája, bakancsa, felszerelése tiszta mar; kikéfélték még az este a fiatalok. Csak öltözködni kell, de ez is rengeteg munka neki. Szidja is a regztákat, hogy miért nem végzik el helyette ezt is.

Mert regruta majd akad most is minden század-nál. Nem sok, nyolc-tíz. Több nem találkozik sehol sem. Egy részük szegény folófnál, nem volt hová menniük, hát beállottak katonának. N hány forintért, egy-két liter borért. Szívesen megadja az öreg katoná, csak hogy beálljon a sehoanál helyette. Ha ugyanis állit maga helyett valakit: rögtön szabadságra eresztik. Így volt például a mult évben, mikor barátság állította be katonának. A katonaköteles időt elértek s a három esztendő egy is le kell előbb utóbb szolgálnok, bevonultak, hadd legyen ebből öröme másoknak.

A regruta élete sohase valami örömteljes. Ezeké meg éppen nem az. Csaltáblái az egész század ganyolódásának, gorombás-kodásának. Öket szidja, dobja mindenki, a második évet szolgáló legénytől kezdve, fel egészen a kapitány urig.

Az idősebb katonának sehogyse fér az a fejébe, hogy önként bevonultak. Hisz elég baj és keserűség a berukolás akkor is, mikor parancsszóra meg muszáj tenni.

Egész nyugodtan élhetek volna otthon. Minek vonultak hát be? Azt tartják, hogy nem jó ember az, aki a maga jószántából áll be katonának. Hadd lássák most hát: milyen szép, milyen könnyű a katonalelet. És ugy bannak szegényekkel, hogy sokszor maguk is megbánják.

Az alantas tiszt urak se nagyon kímélik őket. És nem minden ok nélkül. A főhadnagy ur s a hadnagy ur, azt hitték, hogy ez egyszer megszabadulnak az ujonckiképzéstől s ez a néhány fickó most megrontja egész napi mulatságukat.

Exciroznak is reggeltől késő estig. Hol állni, hol járni tanulnak. De hiába nyujtják, csapják a földre lábukat, hogy szinte recsegnek bele csontjaik, az őrmester ur csak elégedetten:

— Azt a réz angyalát, a ki bundása van! Fel a fejét, ki a mellet! Ne kíméjétek azt a rogyos lábat. Vágjátok le keményen, hogy a föld is megpendüljön fájdalomban.

A jó regruták összeszedik minden erejüket, majd megszakadnak az erőlködésbe: Ugy vagdossák, csapdossák lábukat, mintha nem is az övé, hanem a legádázabb ellenségé volna.

Az öreg legények mosolyognak rajtuk. Ők is ugy erőlködtek valamikor, de nem erőlködnek most. Az őrmester ur, jól tudja, hogy se fog soha se örömben, se bánatában pengeni.

Mikor egész besötétedik, a főhadnagy ur kiadja a jeleztől:

— Bevonulni!
Az elcsigázott ujoncok megrezzennek s megkönnyebbülve sóhajtanak fel:

— Hála Istennek, eltelt egy nap megint!

Megkönnyebbülve lélekzik fel még a főhadnagy ur is, pedig ő nem fáradhatott el valami nagyon, mert egész délután csak kavicsokkal játszadozott az udvaron.

Ködsz, homályos az őszi est. Olyan

korcsmáros nem köszönne meg, ha ezre fizetné ki.

S mégis alig tít be a nagy vakáció, két hónapon keresztül mindig üldözi az embert a világhírő deákokról szóló hír Kolozsvárról, Debrecenben, Kassán, Győrött, Szegeden, Komáromban, Nagyváradon, meg mindenütt akad három négy deák, aki összefogódnak, veszi a husángját s azzal usgyé világot látni.

De hát miből élnek ezek a fiatal emberek, négy-öt héten keresztül idegen emberek között, idegen városokban egy krajcár nélkül? Olyan biztos terűl asztalkám-juk van nekik?

Olyan ám, mert az ő asztaluk mindenütt terem van, mint a koldusoké. Mert ezek a vállalkozó szellemű legények négy-öt hét alatt nem végig utazzák, hanem végig koldulják a félországot. Ez így van, mindenki tudja Kolozsvárról is, ahol szinte sűrűn-sűrűn bekopogtatnak minden házhoz ezek a kéregető diákok.

Arra talán fölösleges szót vesztegetni, hogy a kéregetés hogy erősíti az ember önértékét és hogy neveli az önállóságát.

A koldus önállóságát nem igen ambicionálják egyikünk se, pedig éppen ilyen a mi deákjaink önállósága, a kik azzal a jó reménnyel veszik a nyakukba a világot, hogy keresztül kéregetik magukat rajta. Már most aztán, hogy a kára vagy a haszna több-e az ilyen utazásnak, eltekintve a vele járó egyéb morális veszélyektől, döntsek el azok, a kiknek a gyermekélet tanulmányozása a kenyerük.

Persze itt elő lehetne hozakodni a legátusok és egyéb vándorok példájával, akik a régi, boldog időkben gyalogszerrel becsavarogtak az egész országot és mégis olyan emberek nevelődtek belőlük, hogy a mai nemzedék a nyomukba se léphet. — Csak hogy ne felejtjük el, hogy azok a legátusok már akkor is meglett emberek voltak, nem éretlen gyerekek. S ha a lelket annak a nemzedéknek nem tudjuk bele önteni a maiba, balszokásait ne elevenítsük fel. — Mert szép az a garabonciás élet a Jókai-regényekben, de csak azért, mert a napsgárban nem vesszük észre a visszaját.

Néhány város most országos mozgalmat akar indítani, hogy ennek a deák-exkurzióknak az ügyét az állam rendezze a városokkal karöltve. Adjon nekik határozott utiprogrammot és mindenek fölött pénzt.

Hiszen szép az eszme, meg is kellene valósítani az igazi kulturálmunkában. De mi ne kótyavetessük addig a gimnázistáinkat közközlésen, míg inni, olvasni se bírnak megtanítani százszázakat, mert nincs pénzünk eladni isklárra. Ugy is ez az az ország, ahol mindig fönn az ernyő, de csak nagynéha van alatta kas.

Csipke

kedvetlen, fáradt az idő, mint az agyoncépelt, szegény regutak. Mogorván mennek szobáikba és aggódva, hogy mi mindent kell még az este „jó apáitól” — így tisztelik az öreg katonákat, — elviselniük. Gunyt, szidalmat, ütést, csillagrugást.

Aggodalmuk nem alap nélküli, de nem is mindig alapos. Bolondságra, tréfára, gorombaságra nincs mindig kedve az öreg katonának. Sokszor eszébe jut a maga baja, ilyenkor békét hagy a regutának. Előveszi pipáját, rágyújt s csendesen elbeszélget. Hogy miről beszélget, nem nehéz kitalálni.

Beszédközben előkerül az ágy alatti hegedő. Ütött-kopott régi jószág. Gazdája primás volt három év előtt valahol az alföldön, most első dobos a komániánál, aki szabadságát várja. Újjai megkeményedtek, felrepedeztek a dologtól s a fegyverszíjtól. De azért szívbe kap a legényeknek, amint megszólal hegedűjének hangja. Benne van abban a kis faszerszámban minden, amit csak éreznek. Bánt és remény, az otthon, a szeretetek utáni vágyakozás.

Később dalolni kezdenek. Olyan dalt, melyet rajtuk kívül nem ismer senki se s amelynek szerzője valószínűleg szintén ott buslakodik a dalolók közt. Nem valami költői alkotás, de kifejezője érzelmeiknek:

Hogyha én azt előre tudtam volna,
Hogy nem ereszt szabadságra Ferenc Jóska,
Elbujdosom volna még tízezer korbács,
Hogy ne találjam rám a cédula.

Igy buslakodnak, szomorkodnak. Közben észre se veszik, hogy odakint megeredt az eső, pedig tényleg öket siralja, — a visszatartott öreg katonákat?

Gyermeknevelés a ketrében.

A legújabb módszer.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, augusztus 14.

A Békás-Megyer községhez tartozó csillaghegyi tiszviselő-telep lakóit hetek óta izgatottságban tartja egy különködő ember macakssága. Már a tavasszal kezdtek süttogni a Csillaghegyen, hogy Berg Antal pénzügyminiszeri számellenőr kis fiával kegyetlenül bánik: vadállat módjára ketrében tartja. Különösen a szomszédok beszéltek rémes dolgokat a köszívű apáról. Berg nyaralója mellett sétálók kíváncsi borzalommal leselkedtek a kerítésen át a nyaralóban folyó dolgokra. És csakugyan a kerítéshez közel egy léckötrec látszott, abban élt Berg Antal kis fia. Meg is szólították Berg Antalt, a ki azonban kereken kijelentette, hogy sörpörjön ki a maga háza előtt és ne ártsa bele magát a más ember családi dolgaiba; ő úgy neveli a gyermekét, a hogy neki tetszik. Végre is az egyik szomszéd, a ki hallotta a kis fiú sirását, a a pompázó főszolgabírói hivatalnál följelentést tett a szerinte kegyetlen apa ellen. — Julius 14-én Kis Tibor szolgabíró megjelent Berg Antal nyaralójában s vizsgálatot tartott. A nyaraló egyik oldalán, a nyaralóba víró lépcső mellett csakugyan egy másfél méter hosszú és egy méter széles léckötrecet talált, a mely fölött ponyva volt kifesztve. A ketré alja finom homokkal volt behintve s ott volt elzárva a kis Anti, Berg Antalnak három éves fiacskája.

Az apa, a kit a szolgabíró kihallgattott, eladta, hogy ő a fiát így neveli, ezt tartja gyermekére nézve egészségesnek. A kis fiú így nem tehet kárt sem magában, sem a ketrében, nem eshetik bele a meszesgödörbe, nem futhat ki az utcára a lovak alá, nem tépheti le az éretlen gyümölcsöt a kert fáirol és bokrairol, s e mellett mindig jó levegőn van, könnyű rá ügyeli.

Ezt azért is fontosnak tartja Berg Antal, mert második felesége (a kis Anti és egy tizenhárom éves leánya első feleségétől való) csecsemőgyermekével annyira el van foglalva, hogy az élénk fiúra lehetetlen kellően vigyáznia, a cselédek pedig nem bízza gyermekét.

Berg azt is elmondta, hogy fiát csak nyáron tartja ketrében, télen a szobában van: de ott is ketrében: mert a gyerek télen lerángatja az asztalról az abroszt, leeshetik a meredek csigalépcsőn, szóval sok baj környékezi, ha szabadon van. Éjjel és étközés idejére különben a gyereket a szobába viszik, a hol rendes gyermekágyban hál, azonkívül mindennap rendszeren meg is fürösztik. Berg Antal végtel érlelyesen tiltakozott az ellen, hogy nevelő rendszerbe bérli ki beleszóljon. Ő így látja jónak és így fog cselekedni ezután is. Második feleségétől való kisleánya, mi-helyt járni kezd, szintén a ketrébe kerül.

A szolgabíró meggyőződéséről arról, hogy a kis Anti gyerek egészséges, semmi módot sem talált arra, hogy a szomszédok kíváncsiságához képest a furcsa nevelés ellen hatóságilag beavatkozzék és az iratokat a pestvidéki királyi ügyészséghez tette át intézkedés végett.

Az ügyészség indítványára ma délután a pestvidéki törvényszék vizsgálóbírója, Aczél Nándor dr. királyi törvényszéki bíró, Reismann Dezső dr. jegyzővel és Andreánszky Jenő dr. törvényszéki orvossal kiment a csillaghegyi nyaraló telepre s maga mellé vére a békásmegyeri közégi előjáróság két emberét, Berg Antal házában helyszíni szemlét tartott. Minthogy a szolgabíró szűkben találta a ketréket, Berg Antal időkben még egyszer akkorára nagyobbitotta, egyébként azonban rendszerétől nem tárgított. A vizsgálóbíró az egész délutánt Berg Antal nyaralójában töltötte, fölmerre a ketréket, kihallgatta a házbelieket és szomszédokat s a törvényszéki orvossal megvizsgáltatta a kis fiút.

A nyaralótelepen érthető izgalmat keltett a törvényszéki bizottság megjelenése. Hogy a vizsgálat eredménye mi volt, azt persze nem lehet tudni, de minthogy a vizsgálóbíró a kis fiút a szülőinél hagyta, a kik visszatarték a ketrébe, legalább sürgős bírói beavatkozásnak nem látta szükségét.

Kérdés már most, ezt tárgyalják a csillaghegyi kaszinóban és nyaralókban: ha a gyermeknek nincsen baja, van-e mód arra, hogy a hatóság beavatkozzék Berg Antal sajátos nevelő rendszerébe. Ez a rendszer pedig lehet igen egészséges, de eddig csak állatot neveltek ilyen rendszerrel — gyermekket nem.

Egyébként Berg Antalnak igen sok kellemetlensége van e rendszer miatt. A nyaraló lakói uton útfélen leszölik fölé hallatára és a kerítésen át nem egy arra menő szól be: «Köszívű apa!» «Kegyetlen anya!» «Látszik, hogy mostohája a gyermeknek!» s már ennél kellemetlenebb dolgokat is. Berg Antal pedig mindezt stoikus nyugalommal tűri és neveli a maga módja szerint. Sőt erős a hite, hogy ezt a rendszert, mielő megismerik, mások is követni fogják.

UJDONSÁGOK.

Badacsony.

F. hó 10-én 6 órakor a 13 tavaszt számláló Heika csavargózós, mely nevét egy állítólag Thanyban élt jámbor remetéről vette, nevéhez nem illő sikoltással jelezte, hogy utra kész. Mikor fölzállottam a földszetre, felhők usztak az égen, ködfátyol borult a zalai oldalról, de a Balaton csöndes vízfelületén megcsillantak a Sió felől fölbukkanó s a felleg-foszlányokba kapaszkodó napfények kacér fénykévei. — Thany is bűvészkodva könyökölt be a tó közepébe, mintegy figyelmeztetve a hajókat, hogy illő távolban haladjanak el erredéves szízei mellett, nehony zátonyra kerüljenek.

Csaknem háromnegyed órát tart, míg a hajó megkerült ezt a bekönyöklő Mathuzsálemet; nemostára feltűnt az átellenben fekvő somogyi parton B. Földvár ujonnan ültetett fiatal platán fasoraival; barátságosan int felénk a Kupa vezér-ülő elnevezett szálló és tornász étköző helye, a tóra hosszan benyúló uszodája s a háttérben húzódó magaslatozok tornyos nyaralói. Ha Siófok a cifrább, akkor Földvár az elegánsabb testvér Fűred mellett, mely utóbbi azért mégis legbájosabb a három közül. — Enyhe szellő lengedez, a Heika, mint valami uszui tanuló sülöd leány nagy, lendülettel végzi a tempók t. Keszthely ködbe vész, de annál bájosabb a somogyi part kies községekkel; egyszer csak Boglár táján, melynek vagy 500 m. hosszú molója nyulik be a Balatonba... a zalai hegyek felett fölzállott a felhőzet s a gyönyörű szőlős-terek és nyaralók, emeletes pinék, prészázak, rév- és halászkunyhók egész sorát szemléltek; majd Szécsen táján egy 14 halászbárkát vontató gőzös cammog el mellettünk a balatoni halásztársaság gazdag zászlomával.

Elérkeztünk Rév-Fűlöp állomáshoz, hol a Sánta-féle dombon álló csinos nyaraló, majd szerényebb »Balaton gyöngye« nevű kis csárda vonulnak el szemünk előtt; itt van többek közt a nemrég elhunyt Halász Ignác dr. kolozsvári egyetemi tanár szőlőskertje, melynek mintapincéjét maga a kedves házigaia mutatta meg nekem évekkel ezelőt.

Innen kezd a szőlőszüret és a szőlőszüret elénk a szőlősgazda parton: elértük az ábrámai magaslatozat, majd felülnek a heggyesen, piramisban végződő Gulács, a lefejezett kuphoz hasonló Csobánc váromokkal, majd a Napoleon-kalaphoz hasonló Badacsony...

Alig volt d. e. 11 óra, mikor már a kagylóban gazdag badacsonyi uszodából a szabadtóra kuszva magam előtt láttam a szőlővel beültetett híres bortermő hegyet.

Mint egy menetelő sorban haladó katonaság, úgy reggett a naptól átvettől párázatban a belátatlan szőlős kertek szabályos ültetvény tengere itt-ott kerítésekkel, épületekkel tarkítva, melyek közül a Günther és Anyos-villák különös csínjakkal emelkednek ki.

Rövid turista ebéd után, melyet azonban egy kis hamisítatlan és így kitűnő badacsonyi borral volt alkalmam fűszerezni, kellő információkat nyerve, neki vágtam a Badacsony.

A Neptun-szálló mellett kiértem a széles országútra, melytől egy balra vezető jelző tábla piros színjelzéssel a Kisfaludy-forráshoz vezetett.

Egy folyódarrral befűggyönyözött lugosból fakadt a kristálytisza hegyi forrás, melytől alig pár száz lépésnyire fekszik az az egyszerű kis kerti lak, hol a »Keszergő és Boldog szerelem« költője, a Himfy-dalok ihletett dalnokja a természet szépségeiben gyönyörködve nyaralt és üdülés közben a zalai hegyeket megénekelte.

Folyton szőlőskertek közt, itt-ott ránevelt szőlővel borított palánkok mellett folyton emelkedvén az ember az erdő aljág; mind több és több látszik a Balatonból, majd az árnyas erdei utak bázalt lépcsőzetekkel váltakozva hívják a magasba, (t. i. a közelben bázalt-bánya van) midőn egyszer csak egy toronyhoz jutunk.

Ez a Badacsony-tető. Tizenhét falu terül el előttünk s az egész vitzükör partjaival, hegyeivel, dombjaival Kenesétől Keszthelyig egy órási földabronsznak látszik. Látjuk a háromnegyed órányira fekvő Tapolcát, mely vasuti állomás, látjuk Szigliget-et, melyet Eötvös Károly dr. balatoni monográfiája szerint is a Balaton partvidéke legregényesebb pontjának lehet tartani.

Nem csoda, ha Kisfaludy Sándort is meglehette ez a csodásan bájos tájkép és lantján megörökítette Szigliget, Badacsony, Csobánc, Tátika, Rezi, Szent-György és Süme természet szépségeit.

A tetőn, magam is harmadmagammal lévén, még egy 5 tagú turista társaságot találva, mint megerősített csapat vonultunk a hegy Keszthely felé néző oldalán emelkedő hatalmas kőkeresztjéhez.

Csaknem templomtorony magasságú ez az 1857-ben emelt fogadalmi kereszt, mely előtt óriási lapos bázalt kővek a természet fölöttéges egymásföle helyezve, mintha valami óriás kezek rakták volna össze nyujtanak kiszékelő erkélyt az ugynevezett alsó tövüdk megsemlésére t. i. az Almádi, Siófoki tó részletet ezzel szemben Felső-tónak hívják.

Meglepetve láttam, hogy a keresztien lévő feszület arra hiányzik, bizonyára az idő viszontagsága villám, vagy zivatar szakította le.

Mindezenre jó volna helyreállítani, mert így a vallásos érzület nagyon bántja egy csonka feszület, mely a szöszoros értelmében be van fejezve.

A kőkereszt valóságos vendékönyv benyomását kelti, annyira tele van vésvé névnyaroglypekkel.

Egy helyen ezt a nevet olvastam: John Green, Melbourne (Australia) alatta ezzel a megjegyzéssel: The view is the splendidest, one I have seen. Nem tudom, hogy helyesen betűztem-e ki ezt az angol dicséretet, de mindenesetre jellemző és érdekes idegen forgalmunkra nézve.

Egyeszerre fenyegő felhők kezdtek tornyosulni s mire a Bogay Máté nagy udvarházhoz értém, megeredtek az ég csatornái, hamarosan nyakamba kanyartottam az egész hegy-másom alatti területet szelről tevésző turista-köpenyget s mire a Kisfaludy-patak zúgása és a szakadó zápor dos csapadéka mellett az alsó vendéglő házába érkeztem, társaim b'rig áztak, én pedig lefejtve magamról a bokáig erő felöltöt, egész száron láttam hozzá egy adag érett badacsonyi szőlő elfogyasztásához.

Fél hatkor délután indult a hajóm, a lemenő nap vörösrő fénye vont glóriát a felhőtelen Badacsony, a Szentgyörgy-hegy, a gúliosi, a káptalan csóti Kupaka főle, majd kigyultak és a tejt mentén szaporán kezdtek hullani a mennyboltban a csillagok s a hullámok csöndes süttogása s a gőzös pöféklése közben leszállt az este.

Fél tízkor visszaérkeztem Balaton-Fűredre egy szép kirándulás emlékével.

M. Gy.

Az utcák locsolása.

Kolozsvár, aug. 16.

A nagy szárazság természetesen megnevelte az utca porát is és egy-egy kisebb szellő a járó-kelő arcába kergeti a port.

Ennek ellensúlyozására nem is tetszhetik különösképpen, ha modern és nagyobb városokban szorgalmasan locsolják az utcákat, különösen olyan városban, mint Kolozsvár, a hol erre a célra a város közepét hasítja keresztül, a mi derék és tiszteltreméltó Szamosunk.

Többször szóva tettük már e lapok hasábján, hogy a Monostori-utat sohasem részesítik a locsolás áldásaiban, a mint hogy a hatóság mely megvetésével sújtja a Rákóczy-utat is, a mely pedig ilyenkor versenyez por tekintetében egy kisebb rendű sivataggal.

Am néhány nap óta a Monostori-ut egy bizonyos részére vonatkozólag vissza kell vonni a panaszunkat. Mert a vármegyeháztól kezdődőleg, egy darabra — mondjuk egy kis kilométernyire — öntözik a Monostori utat. Az emberek kérdezhetik magukban erre a buzgósságra, hogy:

Miért csak egy pár nap óta?

Miért csupán a vármegyeháztól kezdve? S miért csak egy kilométernyire?

Egyeszeri gondolkodás embereknek, a kikben még eszedeg a jogegyenlőség elve is jobban ki van fejlődve, nagyon nehéz ezekre a kérdésekre pontos feleletet adni.

De mi, a kik e jó tulajdonságokkal nem dicsekedhetünk, meg tudjuk érteni a felvetett kérdésekben rejlő tényállást.

A Monostori ut ama részét és csupán azt a kis részét, néhány nap óta azért öntözik oly szorgalmasan, mert itthon van a főispán.

Ne múltóztassék félreérteni ezt írásunkat: mi nem a locsolás ellen irunk, nem azt kifogásoljuk, hanem a kicsinyeskedésnek, a szolgálkúlságok azt a mértékét, a mely e tényben megnyilvánul.

A főispán első hivatalos embere ennek a városnak: tehát nagy ur. De a polgárság összesége még nagyobb. A főispánnak joga van ahhoz, hogy háza-tájának utcai részét locsolassa. De joga van — oh! még több joga van — a polgárságnak is ehhez. A kik tehát ezt a dolgot intézik és csinálják: legalább ne ily szemérmelentűl helyezzkék az utcára azt a tényt, hogy a polgárság semmi a főispán azonban valami. Ha már a Monostori utnak jutott az a nagy szerencse, hogy egy »Nagyur« benne lakik, akkor ám locsolassák fel azt az utcát egész a főterig fel és Monostorig le. Mert mi nem akarjuk és nem tudjuk ám elhinni, hogy a főispán így kívánja ezt. Sőt meg vagyunk arról győződve, hogy maga a főispán tiltakozza az ilyen tünéttel megkülömböztetés ellen, ha észrevette volna, az előzékenységnek és buzgósságnak ezen elhajlását, a mely nem szolgálhat másra, mint az ő népszerűsítésére.

Nekünk — őszintén megvallva, — nem ezért fáj ugyan a fejünk, de érdemesnek tartottuk ezt a csodálatos megkülömböztetést konstatálni.

A magyar ipar

az építkezéseknél.

Rendeletek Kolozsvár városához és Kolozsvármegyéhez.

A helygymintiszter körrendeletet intézett külön a megyei és külön a városi törvényhatóságokhoz, melyben figyelemükbe ajánlja a kereskedelmi tárcá körében a hazai ipar érdekeinek megővése végett megkövetelt rendszabályokat.

A körrendelet szerint, a kereskedelmiügyi miniszter a hazai ipar érdekeinek a középítkezéseknél hathatósabban leendő biztosítása céljából a tárcája keretében tartozó építkezéseknél használni szokott szerződési feltételek közé a jövőben a következő határozmányok felvételét rendelte el.

A vállalkozó kötelezi magát, hogy az építkezéshez a magyar állam területén termelt, előállított, gyártott anyagot és tárgyakat fog felhasználni. Csakis azokat az anyagokat, felszerelést és berendezési tárgyakat szerzi be külföldről, a melyek a magyar állam területén egyáltalán nem termeltek, elő nem állítanak, nem gyártanak, de ily anyagok és tárgyaknak beszerzésére nézve előlegesen a kereskedelmiügyi magyar királyi miniszter engedélye lesz kikérendő.

Ezen kötelezettség betartása tekintetében vállalkozó aláveti magát egy az építési vezetőség (művezető építész, vagy építési ellenőr), mint közszállítási és közmunkák, a beszerzési források szempontjából rendszeresen ellenőrző iparfelügyelő ellenőrzésének.

Az építési vezetőségnek (művezető építésznek, vagy építési ellenőrnek) joga van a vállalkozótól az anyagok vagy felszerelési tárgyak eredetének igazolását és egyúttal akár a munka folyama alatt, akár a berendezési és felszerelési munkák befejezte után mindazon nem hazai eredetű anyagok, vagy felszerelési és berendezési tárgyak eltávolítását és hazai eredetűekkel való kicserélését követelheti, a melyek a magyar állam területén is termeltek, előállítanak vagy gyártanak. Ha a vállalkozó az ily módon kifogásolt tárgyak kicserélését nem eszközölné, azok értéke keresetéből levonásba fog hozatni. Az iparfelügyelő csupán az anyagok vagy tárgyak eredetének igazolását kívánhatja, egyébre jogosítva nincs.

A városi törvényhatóságok intézett rendelet, melyet Kolozsvár is megkapott, így végződik:

»Habr örvend-teson tapasztalható, hogy a városi törvényhatóságok a középítkezésekre szükséges ipari munkák és termékek végzésénél, illetőleg a beszerzésénél általában hazafias kötelességüknek tekintik a hazai ipar fejlesztése érdekében felelté kívánatosnak tartom, hogy a hazai ipar termékei a középítkezéseknél lehetőleg előnyben részesüljenek s hogy mint erre célzó törekvés sikere előmozdításuk: ennél fogva a kereskedelemügyi miniszter fent ismertetett intézkedését 1894. augusztus hó 4-én 64961. sz. kiadott iteni körrendelettel kapcsolatosan a város közönségének önkormányzati jogkörében megfelelően érvényesíthetőség végett kiváló figyelembe ajánlom.«

— (A tengeri hiány.) Amint már jelentettük is, a kormány nagyobb tengerimennyiséget vásárol Amerikából, ahol az ideai termék fölöslege fedezné azt a mennyiséget, a melyre Magyarországon mulhatatlannul szükség van. A kormány egyszerűsített utasította a közigazgatási hatóságokat, hogy kimutatást terjesszenek be a területükön észlelt tengeri-szükségleteiről, hogy azután árktólási árban láthassák el az egyes szükségességgel fenyegetett vidékeket tengerivel. A mint értesültünk, Erdély nagyon mostoha elbánásban fog részesülni, mert az arra illetékes hatóságok kissé felületesen teljesítették kötelességüket. Pedig ha valahogy, úgy itt bizonyára szükség lesz rendkívüli segítségére.

— (A kolozsvári Nemzeti Színház építése.) A kolozsvári Nemzeti Színház építését tudvalevőleg a Fellner és Helmer cég eszközölte. Amint értesültünk a nevezett cég megbízottja Szabadi József építész mérnök — ki a színház építést vezetni fogja — már meg is érkezett Kolozsvárra. Hivatalos irodája az államépítészeti hivatalban lesz.

— (Rendelet a városi törvényhatóságokhoz.) Érdekes rendeletet bocsátott most ki Tisza István, mint helygymintiszter, az összes városi törvényhatóságokhoz. A rendelet a városok vagyoni viszonyaira és az alkalmazottak illetményeire kíváncsiskodik, amennyiben felhívja a polgármestereket — és úgy Kolozsvár sz. kir. város polgármesterét is — hogy a város vagyoni helyzetét, jövedelmi forrásait, bevételeit és kiadásait, ezeknek okmányait, valamint a városi tisztviselők, alkalmazottak s a szolgazsemélyzet létszámát és illetményeit feltüntető hiteles adatokat, a főkönyvek zárszámadásait, vagyoni leltárát és egyéb hivatalos adatokat egy kimutatásban e hó végéig terjessze fel a helygymintiszternek. E kimutatások bekérése tulajdonképpen a városi tisztviselők fizetésrendezésével van kapcsolatban, amennyiben a

Sirolin

A legkiválóbb tanárok s orvosoktól mint hathatós szer;

idült bronchitis számárhuruf és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik.

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4 — kor-ért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alatti czegeg legyen ellátva:

F. Hoffmann & La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc.)

3439 2-52

miniszter tájékoztatót hajtat nyerni abban az irányban, hogy egyes városok adminisztratív költségei arányban állanak-e a város jövedelmével. Érdekes, hogy nemrégiben Kolozsvár város tanácsa hasonló kérelemmel fordult a városi törvényhatóságokhoz, mert tudvalevőleg a városi tisztviselők fizetésének rendezése a legközelebbi jövő feladatai közé tartozik. Az adatokat — egy kivétellel — valamennyi törvényhatóság be is küldötte Kolozsvárnak. A kérdések teljesen megegyeznek a miniszteri rendelet kapcsán elküldött kérdőívben foglalt kérdésekkel és így a miniszter tulajdonképpen Kolozsvár városától megkapta volna az összes szükséges adatokat.

— **(Küldötté gyalui Bernáth Albert özvegyénél.)** A kolozsvári orth. hitközség egy küldöttisége tisztelt legnap a New-Yorkban elhunyt gyalui Bernáth Albert hitk. elnök gyászoló özvegyénél. — Tischler Mór hitközségi alelnök meghatározó szavakkal fejezte ki a hitközség részvétét buzgó elnökének elhunytá alkalmából.

— **(Id. Waga Dániel betegsége.)** Mint részvétellel értesültünk, a kolozsvári polgárság tiszteletreméltó alakja: id. Waga Dániel beteg, de remélhető, hogy az öreg urat mielőbb friss egészségben üdvözölhetjük.

— **(Lesz-e kivilágítás?)** Egy csomó levél érkezett hozzánk, melyben az írárt érdeklődnek olvasóink, hogy vajon lesz-e kivilágítás vagy sem? Felkérjük a városi tanácsot, hogy ez ügyben mielőbb határozzon, hogy a közönséget tájékoztatni módunkban álljon.

— **(Ditrói József.)** Kolozsvár sz. kir. városnak egy régi érdemes tisztviselője, Ditrói József halt meg tegnap délután. Ditrói hosszabb idő óta betegeskedett, míg végre tegnap megváltotta kínos szenvedéseitől a halál. Az elhunyt több mint 30 évig állott a város szolgálatában és egyike volt a legszorgalmasabb és legbuzgóbb tisztviselőinek. Ditrói Mór, a Vigetsház igazgatója fivérét gyászolja az elhunytban.

— **(Jubiláló egyesület.)** Vasárnap ünnepelte meg a kolozsvári általános munkás betegsegélyző egyesület fennállásának 20 éves évfordulóját. Az ünnepély a Tornavivóban folyt le, hova nagyszámú közönség sereglett össze vasárnap este. Az ünnepélyt bevezető diszközgyűlésen Kovári József elnöki megnyitóját után Tóth József egyetemi pénztáros mondott sikertől emlékbeszédet. A dalegyet Oberti karnagy vezetésével a „Hymnuszt.” A diszközgyűlés után tánc volt, mely a kora hajnali órákig tartott. Bár a fúvott uszini, mégis a viz alá merült s néhány perc múlva oda is vészett. Hallóját rövid keresés után kifogták.

— **(Bsküvő.)** Dr. Udránszky László, a kolozsvári egyetem kiváló tanára, e hó 14-én esküdtől örök hűséget Nagyváradon a püspöki palotában sz. Gyözy Gézáé, szül. Szmercsányi Anna leányának Margitnak, Szmercsányi Pál nagyvárad püspök unokahogának.

— **(Zászlóavatási ünnepély.)** Szép ünnepségek között tartotta meg vasárnap délelőtt a kolozsvári asztalos segédok szakszervezet zászlóavatási ünnepélyét a Redoutban. Az ünnepély délelőtt 10 órakor diszközgyűléssel kezdődött, mely után a szegbeverés következett. Este jól sikerült táncmulatság zárta be az ünnepségeket, melyek rendén az egyesület 10 éves fennállását is megünnepelte.

— **(A polgári dalegyet kirándulása.)** A „Kolozsvári Polgári Dalegyet” e hó 20-án (Szent István király napján) a hercegovinába pártoló tagjai részére, jótékony célú zárkórú kirándulást rendez. Kezdeté pontban d. u. 2 órakor. A sikeresnek ígérkező kirándulást íránt nagy az érdeklődés.

— **(A Bethlen-kollegium ifjúsága Temesvárt.)** A nagyenyedi Bethlen-kollegium ifjúsága és tanári kara az aludnai kirándulással kapcsolatosan 10-én este érkezett Temesvárra. 11-én a város előjáróság támogatásával megtekintették a város nevezetességeit: az E. M. K. E. gyufagyárat, a Turul cipőgyárat, a villamos telepeket, kalapgyárat, dohánygyárat, a városi muzeumot, a Mühl-féle híres virágkertészetet stb. Este a város megvendége volt a kiránduló társaságot a Koronaherceg-szállodában. Pénteken reggel indult el a társaság Resicabánya felé, hova az nap délelőtt érkeztek meg.

— **(Véres verekedések.)** Már-már alig tudunk ünnepet elképzelni egy-két bevett fej betört oldalborda nélkül. A tegnap és tegnapelőtti meggyújt a rendőrség dolga a verekedőkkel. Vasárnap éjjel a Trefort utcában garázdálkodott egy részeg tűzér, ki Gertner István és Gertner József iparosokat megtámadva, oldalfegyverrel a nyakán megsebesítette Gertner Józsefet. Gertner, hogy a garázda katonát elriasztja revolveréből háromszor felé lött, de egy lövés sem tett kárt senkiben. A rendőrség megindította az eljárást. Tegnap délután az Egyesület kertben folyó építkezésknél volt véres vereke-

dés, melyből Fodor Ferenc kendilónai nap-szamos került ki összeszúraként testtel. Fodor jelentést tett a rendőrségnek a tettes Szé-nyi György ellen és a rendőrség az eljárást megindította.

— **(Éhínség Marostordamegyében.)** Az inség máris ijesztlő mértékben mutkzik — különösen a föld népénél, amely leginkább érzi a szárazság folyótól előállott nyomort. Mint Marosvásárhelyről írják, Maros-Tordavármegye több községében néhány családnak már napok óta nincs mit enniük, mert nincs is mit dolgozni. A hatóságoknál tömegesen jelentkeznek olyanok, a kik nem jutván munkához, éheznek. Mező-Fele községből 20 család kért rögtöni segélyt vagy munkát. A Marosvásárhelyen megalkult inség-bizottság sürgősen akciába lépett, most a nyomor sok helyütt már elviselhetetlen s igen sok az éhező család.

— **(Rendőri hírek.)** Vasárnap délután a város határára cirkáló lovasrendőrök a Lombi-erdőnél letartóztatták Boda József, Boda Ferenc és Varga János kolozsvári lakosokat, kik dohányt akartak a városba becsmpészni. A rendőrség az eljárást megindította — Kimpian Mari cselédeleány, gazdája feleségétől ellopott egy aranygyűrűt. A hűtlen cselédnél megkapák a lopott gyűrűt, mire a rendőrség letartóztatta.

— **(Megőrült oláh esperes.)** Furcsa vendége akadt a Kerelő-Szent-Pál és a szomszédos marostordamegyei községek oláh papjainak Ádámuc Sofron személyében. A szerencsétlen ember, ki több községnek volt a papja — mint marosvásárhelyi levelezőnk írja — megőrült s maghibát elmével járja sorra az ismerőseit. Ádámuc Sofron különben nagyműveltségű ember, ki hat európai nyelvet beszél s valamikor híres román publicista is volt. A rögeszméje az, hogy jőzzen esztől óriási szellemi képességei tették tönkre.

— **(Villám-csapás.)** Nagyszebenből írják. Tegnapelőtt délután Bálint Mihály Rozsokör községi lakost egy kőrtéfa alatt a villám agyon sújtotta, a közvetlen mellette ülő Anna nevű 15 éves leányát pedig súlyosan megégette, ki látva, hogy atyja összeégy és ruhája részben elégye, részben összetörve, fájdalomában és ijedségében a mintegy kilométer távolságra levő erdőbe szaladt, hol ájultan összerogyott. Két véletlenül arra jövő nagyszebeni csendőr rábukkanya, az elájult leányt mintegy másfél órai gondos ápolás után eszméltetve hozták. A leány életben maradásához az orvos véleménye szerint remény van.

— **(A Szamos áldozata.)** Dacára annak, hogy a Szamos folyó az idén beállott nagy szárazság következtében annyira lecsapott, hogy ilyen alacsony vízállásra még a legöregebb emberek sem emlékeznek, a maga áldozatát megkövetelte. A szerencsétlenség azonban nem nálunk, hanem Szatmáron történt, hol tegnapelőtt délután több játszóársával fűrdőni indult Klein Márton vágóhídi szolga 11 éves Hiku nevű fia és a Vágóhíd mellett a Szamos vizébe ugrott. Bár a fú tudott uszni, mégis a viz alá merült s néhány perc múlva oda is vészett. Hallóját rövid keresés után kifogták.

— **(Az Ecsedi-láp újra ég.)** Mint szatmári levelezőnk írja, tegnapelőtt délután az alispáni hivatalból sürgönyileg tudatták a szatmári csendőrséggel, hogy az ecsedi-lápon újabb tűz támadt és vonuljanak ki a vész színhelyére. Ugyanilyen felhívást kapott már előzetesen a n. károlyi csendőrség is. A tűzről egyéb részletek még hiányoznak, de híhető, hogy a vész nem terjedt még el nagy mértékben.

— **(Szerencsétlenség egy cséplő-gépnél.)** Müller Tamás bolkási parasztagda terményét csépléttette. Cséplés közben neje, Mozer Katalin, ki a gép körül foglalkoskodott, a gép közelében véletlenül a szerencsétlenül csuszott el, hogy lába a cséplőgép kerekéi közé kerülve, térdén eltört. A szerencsétlen asszonyt azonnal beállították a kórházba, hol sikerült amputációt állott ki, mártul van az életveszélyen. De ezen esetből gazdánk meríthetnek tanulsógot.

— **(Három leány a vízbe fullt.)** Megrendítő szerencsétlenség történt tegnap Tenkén. A Körösben vidáman fürdőzőt a nép. Ott bukkolt a habokban három fiatal lány is: Orbán Juliska, Laurán Juliska és C-éki Piroška. A jókedvű gyerekleányok gondatlanul játszadoztak a sekély vízben, a mikor a 16 éves Piroškát egyszerre elragadta az örvény. Két barátja reménytelenül szökött a hullámokkal küzdő lány segítségére, de az ár öket is elkapta s mire segítség érkezett volna, mindhármukat elodorták a habok. Csak nagysokára fogták ki a három lány holttestét a Körös hullámaiból.

— **(Áki halottakat támaszt föl.)** Mesét közöl nagy komoly ábrázattal az amerikai tudományos világ. Minthogy megszoktuk már az amerikaiak részéről a leghibetlenebb híreket, ezt a legújabbat a nagy hőségnek tulajdonítjuk. Azt meséli tudniillik a kábel, hogy egy tudós orvos, dr. Warwick, aki egyetemi tanácskét is elfoglalt Filadelfiában, halottat támasztott életre. Ugyesett a dolog, hogy egy jégverembe belezuhan egy ember. Senki sem látta szerencsétlenséget s nem is hallotta a bájba jutott ember segélykiáltásait, mert a verem nehézsége miatt rácsapódott. Huszonegy órával később találták meg a boldogtalant — megfagyva. A megfagyott embert beállították a halottasházba és dr. Warwick masszázsa által életre keltette. A megfagyott ember aztán tovább élt. A csodálatos eset gondolkodásra ejtette a tudós doktort, aki nyomában tanulmányba foglalta azt. Ebben a tanulmányban pedig azt fejtette, hogy a megfagyott állapotról életre ébredt ember

ezentul sokkal egészségesebb lesz, mint volt eddig. A megfagyás megölte a testében lévő bacillusokat, nevezetesen a tuberkulózis bacillusait s így a tüdővész legegyszerűbb gyógymódja, ha valakit megfagyasztanak. Aki kételkedik ebben, kísérje meg.

— **(Orfeum a Bázánban.)** A Gerő József vezetése alatt működő orfeum mai előadásán teljesen új szereplőkkel, teljesen új műsort mutat be a társulat, melyre ez uton is felhívjuk a közönség szíves figyelmét.

— **(Elveszett.)** Egy kis sárga szőrű kutya elveszett. Kik hollétéről tudnak valamit, jeleítsék — idő jutalom mellett — e lap kiadói hivatalába.

— **(Teljes ellátás)** kaphatók a ház-nál két jó családál való, 14—15 évesnél nem idősebb tanuló számára. Cim a kiadói hivatalban.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kolozsvár, kedden, augusztus 16-án:

A vasgyáros

Eredeti nagy operette 3 felvonásban.

Kezdeté fél 8-kor. vége fél 10 kor.

Holnap, szerdán, augusztus 17-én:

TOLDI MIKLÓS.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedden: A vasgyáros.
Szerdán: Toldi Miklós.
Csütörtökön: A hét Szélinger.
Pénteken: A madarász.
Szombaton: A hajduk hadnagya.
Vasárnap: Ocskay brigadéros.

* **Ünnepi előadások.** A két ünnepnapon elég szép számban kereste fel a közönség a színházat. Vasárnap „A hajduk hadnagya” ment összevágó, jó előadásban. Székely Gyula a címszerepben szépen csengő, érces baritonjával épp úgy gyönyörködtette a közönséget, mint egyes jatekával. Károlyi Leona Katetija bájos, kedves — éneke hatásos, táncra grációz. Harkányi most láttuk viszont szabadsága után, hangja nem hogy erősödött volna, de talán valamit gyöngült is. Tibor Lóri szépen csengő hangja most sem maradt hatás nélkül. Kassai — szép lélegze — jó lélegz. Nagy Imre, Váradi, Deséri voltak még jók.

Tegnap este Lehár Ferenc egyoncséplést „Drótos tót”-ja került színre. Az előadásnak az köszönhető különös érdekességet, hogy Pfefferkorn szerepét ezúttal Kassai játszta. Kassai immár a harmadik ebben a szerepben. Megyeri után Márai játszta, most meg Kassainak jutott a hágymás szísd. A szerep egy cseppet sem veszített értékéből ennek a sokoldalú invenciózus művésznek a kezében, ki tegnap szerepében is sok tapost kapott józú alakításáért. A régi szereplők közül Károlyi Leona, Harkányi, Mészáros, Nagy Imre és Deséri most is jók voltak. Nagyon tesszt a két kis tót gyerek szerepében a kis Deséri Emma és Fejervári Etos.

* **Székely Gyula elszereződése.** A kolozsvári Nemzeti Színház jelesebb tagjai közül ma-holnap hirmondónak sem marad a társulatnál. Mint értesültünk, most Székely Gyula a jeles és általánosan kedvelt baritonista is elszereződött, még pedig Nagyváradra Somogyi társulatához.

Táviratok

Zsilinszky á lamtitkár Hódmezővásárhelyt.

Hódmezővásárhely, aug. 15.

Zsilinszky Mihály vallás- és közoktatásiügyi államtitkár ma ide érkezett a mezőgazdasági- és iparkiallítás megtekintésére.

Rákóczi — hazafelé.

Budapest, aug. 15.

Thaly Kálmán kijelentette, hogy a kuruc fejedelem hamvainak hazaszállítására vonatkozólag csak a tervezetéseket mondotta el a „Felsőmagyarország” című lap munkatársának, a ki azonban mint kész megállapodást, közölte a terveket lapjában.

A japán— orosz háború.

Budapest, aug. 15.

Londonból jelentik: **Matuszovitz orosz tengernagy belehalt sebeibe.**

A wladivosztkói hajóraj 3 hajójával összeütközött a japán flotta. Mindahárom hajóban nagy kárt tettek a japánok és Rowitsel nevű elsüllyesztették, míg a másik kettő elmenekült.

Liaojangból a japán déli hadsereg 3. és 6-ik hadosztálya elindult a Port-Arturt ostromló sereg erősítésére.

A »Czarevics« nevű hajót most már leszerelték. Súlyosan megromlva érkezett be a kikötőbe. Össze-vissza volt lyukgatva. A parancsnoki hidon óriási vértócsát találtak. A tengernagyot is a tengerbe vetette egy gránátrobbanás, csupán a lábát találták meg a hajón.

Tokiótól jelentik, hogy immár megkezdődött Port-Arthur általános ostroma.

Mukdenből jelentik: A japánok befolyására csunguz rablóbandák szervezkedtek, melyeknek feladata az orosz vasutvonalakat szétrombolni.

A japán császár elrendelte, hogy Port-Arthur bevétele e hó 23-ára megtörténjék.

Összedarabolt orvos.

Temesvár, aug. 15.

A közeli Sipek községben dr. Linkoff községi orvost ma reggel ágyában összedarabolva találták. Késégtelenül bűntény áldozata lett. A nyomozást megindították.

Az olasz vasutasok mozgalma.

Budapest, aug. 15.

Milanóból jelentik: Az olasz vasuti hivatalnokok fizetésük rendezése érdekében memorandumot terjesztettek be a kormányhoz. Kívánságaik teljesítése nehézségekbe ütközik, mert az évenként 76 millió lira költségtöbbletet okozna.

Az orosz trónörökös hivatala.

Budapest, aug. 15.

Pétervárról jelentik: Miklós cár Alexis trónörökösöt közékezdrebbeli hadnaggyá nevezte ki.

Szerelmi dráma.

Nagyszeben, aug. 15.

Egy Weismayer nevű tűzér ma itt agyonlőtte kedvesét: Vizer-Máriát és azután önmagát és mindketten meg is haltak.

Két község égése.

Szatmár, aug. 15.

A szomszédos Nikola és Vadmar községekben nagy tűz volt, mely rettenetes pusztítást vitt véghez. Az első községben 26, a másodikban 34 ház égett le.

Láp-égés.

Budapest, aug. 15.

Az ecsedi láp égésének hírért megeafojlik. Azonban Arvamegyében van nagy láp-égés, mely ellen nincs semmiféle segítség, csak egy jó záporosó. A lakosság tehetetlenül nézi a pusztítást.

REGÉNY.

Az ál-mandarin.

Írta: Hyan Hans.

Fordította: Jeanette.

Amerikai—chinai detektiv-regény a jelenkorból.

XVI. (64)

Igy tehát a lótszirág elé a cipőtalpára még egy szilvavirágot is himezték, mely az irásjelek után azt jelenti, »nincs lótszirág mellette« és a nehéz kérdés, meglepő egyszerű módon oldott meg.

Azon csodálkozom csak, nagyságos asszonyom — szakítá fájba Pretorius, a tanárné, ki mint a legtöbb öreg ember, szeretett elbeszélni, hogy ezen bonyodalmas utazást teljesen, férfiamasz nélkül tettem meg.

Nehezen megtehetőnek nevezi ön ezen utazást fiatalember. Harmadik év előtt kellett volna utaznia, midőn még a rendes gőzhajó összkötetés sem volt meg Shanhai és Tsiensin közt és mindezek előtt, mikor a vonat sem közlekedett még Tsiensin és Peking közt.

Igen, látja, akkor lehetett nehezen megtehető utazásról beszélni! Akkor azon nagy—hat kuli által hordozott hordszékre voltunk utalva, hacsak előnyben nem részesítettük a Peiho folyón felfelé csónakon huzatni magunkat.

Ekkor uton voltam Pekinget megtekinteni, de feleltem megkaptam a lázt oly mértékben, hogy férjemnek visszakerült velem fordulni és Jokohamában egy negyed évig kellett töltnöm.

— Ön nagyságos asszonyom úgy beszél, mintha innen Japánba csak egy macskakágrás lennel.

Igen, ha soká élnék keleten, akkor megszokjuk a távolságot más szemmel mérni. ... Ön bizonyára azt gondolja, hogy máshol is, pl. hazamban, épp úgy élhetnénk? ... ez valószínű is, magam is honvágyat érzek néha. De amennyire ellenszenveztem eleintén mindennel ami chinai, az

állandó érintkezés ez ország és lakóival, melyre férjem kitalálai közben kényszerülve voltam, megváltoztatta ellenszenvemet.

Ma egyenes szeretem a chinaiakat... és végül, ami legjobban idecsal és vonz, az a hongkongi angol temetőben levő kis sir, ott temettem őt év előtt férjemet el. Minden évben, születése napján odautazom és azt hiszem, egy napon, nem-akára én is utolsó nyugalomra vonulok itt ki a temetőbe...

Az öreg hölgy battiszkendőjével szeméit tőrülgeti, a két gentleman pedig csendes áhítattal szemléli az emlékezés csendes fájdalmai.

Ekkor feltárlt az ajtó és Angelika lépett be.

Szépsege még kiemelkedőbb volt. Ezen ártatlan arcról látható volt, hogy közelebb van az éghez, mint a földhöz és hogy sokat szenvedett.

Először Pálhoz lépett, kezét nyújtva neki, de nem mint egy felnőtt, hanem mint egy gyermek, ki idősebb barátját üdvözi. Mr. Morris is barátságos kézszorításban részesült.

Merker tanárné, ki még mindig reménykedett, hogy a leány félig eltikadt agyát új életre serkenetheti, megkísérelte Angelikát beszélgetésükbe vonni, de ő alig válaszolt és azon kevés, amit válaszolt is, értelemnélküli és a tárgyhöz sem tartozó volt.

— Képzeliék csak uraim, mondá a tanárné, még egy kísérletet téve, hogy a szunnyadó elmét a leányban újra felébreszse — mi történt Pekingben velünk?

(Folyt. köv.)

Felolós szerkesztő:

HERCZEG JENŐ.

Lapfuttató:

GOMBOS FERENCZ.

NYILTTE R.

Rónai mulató

Biasini szálloda.

Ma kedden folyó hó 16-án és a következő napokon

Teljesen új műsor.

Új tagok! — Új tagok!

Manon

a bájos dán soubrette.

Itt először! — Itt először!

Lévai Arnc

a jelenkor legjobb magyar humoros urból

Thurzo Ilona

bravour énekesnő.

Thucrek J. D.

Salon jongleur és fátyla király bámulatos mutatványival.

Göndör Aurél

Störich

Józsi és Józsi.

kettős.

Uj bohózatok.

Továbbá az összes szerződött művészek fellépte.

Belépti díj 1 korona.

Kezdeté 8 órakor. Fentartott helyek.

Számos látogatásért eszednek,

Gerő József, Rónai János,

művezető, szálloda-bérlő igazgató.

Oktober 1-étől kezdve

kiadó

Bolt-helyiségek

Deák Ferenc-utca 12. sz. a.

(Adler-féle ház.)

Ugyanott

Egy utcái emeleti lakás

2 szoba és konyha.

Ertekezhetni:

GOMBOS FERENCZ

nyomdatulajdonosnál,

az „Ujság” kiadói hivatalában

Diszokmányai kitüntetései

Bernáth Sándor varrógép

kerékpár

nagy raktára és hangszór-üzlete) Kolozsvár

a n. kir. posta- és táv. szállója

Összes áruimat havi részletekre is adom s azokért 5 évig felelek. — Szakszerű villamos

villagítással és motorerőre berendezett mecha-

nikai műhelyekben a javításokat gyorsan

és jutányosan árban készítem. Nikkelezéseket,

különböző színű emailrozásokat saját fű-

dőmben és kemenczében állítok elő.

Kerékpárkiosztó osztályt

tartok fenn!

sürgősen kéretnek.

3463 2-5

Iskola Alapítvány – Kolozsvár, Győző Ferenc Líceum-könyvtárműködésében, Kolozsvár.